

Dünya İnsan Bilimleri Dergisi

World Journal of Human Sciences

ISSN: 2717-6665

Temmuz 2023

Cilt/Volume: 2023

Sayı/Issue: 2

TBMM 13, 15 ve 16. Dönem Milletvekili Nilüfer Gürsoy'un Meclisteki Faaliyetleri*

Activities of Nilüfer Gürsoy, Member of Parliament for the 13th, 15th and 16th Terms of the Grand National Assembly of Turkey

Melike Çelik**

Neslihan Altuncuoğlu***

Özet

27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesinin ardından, Türkiye'de yeni bir dönem başlamıştır. Hükümet değişmiş, çift meclisli sistem getirilmiştir. Bazı milletvekilleri Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiştir. Bu süreçte milletvekilliği yapan önemli isimlerden biri de Nilüfer Gürsoy'dur. Bursa'da doğmuştur. Ankara Üniversitesi Filoloji Bölümünden mezun olmuştur. Aynı üniversitede akademik kariyerine başlamış, fakat devam etmemiştir. Babası Celal Bayar'ın yargılanmasının ardından siyasi hayata giren Nilüfer Gürsoy, 3 dönem milletvekilliği yapmıştır. Milletvekilliği sürecinde mecliste yardıma muhtaç çocuklarla ilgili çalışmaları bilinmektedir. Ayrıca 27 Mayıs 1960 Darbesi'ni konu alan konuşmaları mevcuttur. Mecliste milli eğitim ve dış işleri komisyonu üyeliği görevleri de yapmıştır. 1980 yılına kadar milletvekilliği görevine devam etmiştir. Bu çalışmada, Nilüfer Gürsoy, başta kendisiyle yaptığımız röportaj, TBMM Albümü, TBMM Zabıt Cerideleri, dönemin gazeteleri, kendisi hakkında bilgi içeren kitap ve makaleler ekseninde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: 27 Mayıs, Adalet Partisi, Cumhuriyet Senatosu, Demokrat Parti, Nilüfer Gürsoy.

* Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanan "TBMM'deki Kadın Milletvekilleri ve Meclisteki Faaliyetleri (1961-1980)" başlıklı yüksek lisans tezinin ilgili bölümlerinden üretilmiştir.

** **Sorumlu Yazar/Corresponding author:** Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, ekilem189@gmail.com. ORCID: 0002- 3420- 0188.

*** Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, altuncuoğlu@erciyes.edu.tr, ORCID:0000-0002-3244-5077.

Atıf/Citation: Çelik, M.-Altuncuoğlu, N. (2023). TBMM 13, 15 ve 16. Dönem Milletvekili Nilüfer Gürsoy'un Meclisteki Faaliyetleri. *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi*. 2023 (2), 278-304.

Geliş/Received: 24.05.2023

Kabul/Accepted: 22.07.2023

Abstract

After the 1960 military intervention, a new era began in Turkey. The government has changed. A bicameral system was introduced. Some deputies are elected by the president. Nilüfer Gürsoy is one of the important names who became a member of parliament in this process. He was born in Bursa. He graduated from Ankara University, Department of Philology. He started his academic career at the same university. But he did not continue his career. Nilüfer Gürsoy, who entered political life after her father Celal Bayar's trial, served as a member of parliament for 3 terms. He is known to work with children in need of help in the parliament during the parliamentary process. He also has speeches about the May 27 incident. He also served as a member of the national education and foreign affairs commission in the parliament. He continued his duty as a member of parliament until 1980. The purpose of writing the article is to have more information about Nilüfer Gürsoy, one of our values who have made important studies and still live, by taking into consideration the newspapers and magazines of the period. To provide a detailed examination of their work in the parliament.

Key Words: May 27, Justice Party, Democrat Party, Senate of the Republic, Nilüfer Gürsoy.

Giriş

Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kurulan yeni rejim, ulus devlet inşası oluşturmanın yanında batılılaşmayı hedeflemiş, bu doğrultuda gerekli hamleleri sırasıyla uygulamaya başlamıştır. Batıyla politik anlamda bütünleşme sürecinde, çok partili hayata geçiş önemli bir yer tutmuştur. Bu bağlamda, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası gibi çok partili siyasal hayata geçiş doğrultusunda yapılmış başarısız hamlelerin ardından, 7 Ocak 1946'da kurulan DP, Türkiye'nin ilk kalıcı muhalefet partisi olmayı başarmıştır (Güzelipek, 2017: 78) 1950, Türkiye'de CHP iktidarının değiştiği yıldır. Demokrat Parti, CHP'yi iktidar partisi konumundan muhalefet partisi konumuna düşürerek siyasal hayata girmiştir. (Cumhuriyet Dönemi Ansiklopedisi, 1983: 596)

Demokrat Parti 7 Ocak 1946' da resmi olarak kurulmuştur. (Zürcher, 2009: 311) DP, birkaç ay öncesine kadar Halk Partili olan Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan tarafından teşekkül etmiştir. (Karpata, 2012: 485) 1946 yılında yapılan seçimin ardından muhalefette yerini alan DP, hızla teşkilatlanmış ve gücünü artırmıştır. (Erdoğan & Pişkin, 2020: 577-590) Bu yeni dönemde Celal Bayar cumhurbaşkanı olurken, İsmet İnönü'de muhalefet partisi lideri olarak mecliste bulunmuştur. Demokrat Parti hükümeti kurma görevi de Adnan Menderes'e verilmiştir. (Eroğul, 2019: 71) Devletçilik karşıtı sloganlarla iktidara gelen DP on yıl sonra, 27 Mayıs 1960'ta silahlı kuvvetlerin müdahalesiyle iktidardan uzaklaştırılmıştır. (Eraslan, 2012: 576) Milli Birlik Komitesi olarak ortaya çıkan ve 38 subaydan meydana gelen yeni idarenin başına Cemal Gürsel geçmiştir. Demokrat Parti'nin hükümet üyesi ve partili milletvekilleri ile bu partinin ileri gelenleri anayasayı ihlal etmek suçu ile hapsedilmişlerdir. Bu olayların ardından (Karpata, 2013: 173) İstanbul Üniversitesi Rektörü Sami Onar'ın başkanlığını yaptığı bir bilim heyeti toplanmıştır. Yeni anayasayı hazırlamakla görevlendirilen bu bilim heyeti, 1924 tarih ve 491 sayılı Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun bazı hükümlerinin kaldırılması ve bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında geçici kanun adını taşıyan, Geçici Anayasa'yı açıklamıştır. Bu Geçici Anayasa'ya göre, TBMM'nin bütün anayasal hak ve yetkileri, yeni meclis açılıncaya kadar MBK'ya devredilmiştir. Geçici Anayasa, ayrıca eski Cumhurbaşkanı Bayar ve Başbakan Menderes ile eski bakanları ve bunların suçlarına katılanları yargılamak üzere "Yüksek Adalet Divanı" adıyla bir de olağanüstü mahkeme kurmuştur. (Cumhuriyet Ansiklopedisi) Olayların ardından gergin bir siyasi ortam oluşmuştur. 15 Ekim 1960'tan beri eski DP'lilerin kamuya açık duruşmaları, Yassıada'da devam etmiştir. (Ahmad, 2010: 220) 15 Eylül 1961 tarihli karar gününe kadar 287 duruşma yapılmıştır. Bu süreç içinde, çeşitli konularda 19 dava ele alınmış, bunlardan 17'si

---

---

anayasayı ihlal davası ile birleştirilmiştir. Yassıada Mahkemelerindeki dinlenen şahit sayısı 1068'dir. Duruşmaları 150 bin dinleyici izlemiş, bu sayının çok azı sanık ailelerine ayrılmıştır. Yassıada Mahkemeleri'nde karar sonunda 15 idam, 31 ömür boyu hapis, 418 kişi de 6 aydan 20 yıla kadar değişen hapis cezaları olmak üzere 465 kişi hüküm giymiştir. 5 kişi af kanunundan yararlanmış, 123 kişi de beraat etmiştir. Daha sonra 15 idam hükümlüsünden, 12'sinin cezaları Milli Birlik Komitesi tarafından müebbet hapse çevrilmiş, Adnan Menderes, Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan'ın ölüm cezaları ise tasdik edilmiştir. (Koraltan, 2023, 223) Celal Bayar'ın cezası yaşından ötürü hapse çevrilmiştir. Cemal Gürsel cumhurbaşkanı olurken, İsmet İnönü ise yeni hükümeti kurmakla görevlendirilmiştir. Yassıada mahkemelerinin bu şekilde sonuçlanmasının ardından sıra yeni anayasa hazırlanmasına gelmiştir. Ayrıca o süreçte Yassıada duruşmaların doğurduğu olumsuzluklara rağmen Nilüfer Hanımın da milletvekilliği yapmış olduğu Adalet Partisi 11 Şubat 1961 yılında Ragıp Gümüşpala başkanlığında kurulmuştur. (Akşin, 2022: 259)

Yeni anayasa hazırlanana kadar 12 Haziran 1960 tarihinde geçici bir anayasa yürürlüğe girmiştir. 6 Ocak 1961'de Kurucu Meclis açılmış ve çalışmalarını 157 sayılı yasa gereği ara vermeden ve hızlandırılmış bir tempoyla devam ettirmiştir. Dolayısıyla yasama yetkisi Milli Birlik Komitesi'nden, Kurucu Meclis'e devredilmiştir. Kurucu Meclis, Milli Birlik Komitesi ile Temsilciler Meclisi'nden meydana gelmektedir. Temsilciler Meclisinin yetkisi, anayasa ve seçim yasalarının hazırlanması bakımından geniş tutulmuştur. (Tosun, 2022: 223)

9 Ocak'ta seçilen TM (Temsilciler Meclisi), Anayasa Komisyonu çalışmalarını hızlı bir şekilde tamamlayarak 9 Mart'ta, TM Başkanlığına sunmuştur. TM Genel Kurulundaki görüşmeler son derece tartışmalı geçmiştir. 157 sayılı kanun, anayasanın referanduma gidilmesini öngörmüştür. 9 Temmuz 1961 halk oylaması günü yapılmıştır. Katılma oranı %80'in üzerindedir. Geçerli oyların %61,5'i "evet", %38,5'i "hayır" çıkmıştır. Bu referandumdan bir süre sonra yapılan, 15 Ekim 1961 genel seçimleriyle oluşan XII. Dönem TBMM'si 25 Ekim 1961 günü toplanmıştır. Böylece, iktidarın devri için öngörülen tarihten dört gün önce yeni anayasal düzen getirilmiştir. (Tanör, 2014, 375-376) Yeni anayasa Türkiye'ye, iki meclisli bir parlamento getirmiştir. Meclis normal çalışmalarına devam etmiştir. Artık demokratik siyasi hayat başlamıştı ve müdahale sona ermiştir. (Aydemir, 1993: 408)

1961 Anayasası'na göre Türkiye Büyük Millet Meclisi, kurum ve yetkileri bakımından birbirinden ayrı iki parlamentodan oluşmuştur. Bu parlamentolardan ilki Millet Meclisi, diğeri ise Cumhuriyet Senatosudur. Yeni Anayasa, TBMM'ye yasama yetkisi vermiştir. Onu oluşturan iki organın yetkilerini eşitlemiş ve bazı hususlarda iki meclisin toplanıp karar vermesi ilkesini kabul etmiştir. (Yavuz & Bülbül, 2012: 229)

Buna göre seçimler de şu şekilde olmuştur. Anayasa Ön Tasarısı'nın 73. maddesinde, Cumhuriyet Senatörlerinin seçimi için her seçim bölgesinden 1 üye olmak üzere, her 500.000 vatandaş için 1 üyenin seçimle belirlenmesi; ayrıca 85 üyesinden 5 üyenin hâkimlik, savcılık veya yasa sözcülüğü yapmış kişiler içerisinde yüksek mahkemelerce seçilmesi ifade edilmiştir. Sonuç olarak, anayasa kabul edilip, seçimler yapılmıştır. Anlatılan bu süreçte seçilen kadın milletvekillerimizden birisi de Nilüfer Gürsoy'dur. (Özgişi, 2011)

Bu çalışmada, bahsi geçen dönemde milletvekilliği yapan önemli isimlerden biri olan, Celal Bayar'ın kızı Nilüfer Gürsoy, başta kendisiyle yaptığımız röportaj, TBMM Albümü, TBMM Zabıt Cerideleri, dönemin gazeteleri, kendisi hakkında bilgi içeren kitap ve makaleler ekseninde incelenmiştir.

1. Nilüfer Gürsoy

1921 yılında Bursa'da doğmuştur. Babasının adı Mahmut Celal, annesinin adı da Reşide'dir. Celal Bayar, İnegöllü Refet Bey'in kızı Reşide Hanım ile 1903'te evlenmiş, bu evlilikten Refii (1904-1941), Turgut (1911-1983), Nilüfer (1921-) adlarında üç çocuğu olmuştur. Nilüfer Gürsoy en küçük çocuklarıdır. (Bayar, 1986: 10) Nilüfer Gürsoy, ilkökul eğitimini evde tamamlamıştır. Ortaokul ve liseyi 1939 yılında Ankara TED Kolejinde tamamlamıştır. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümüne başlamıştır. Burada bir yıl eğitim aldıktan sonra ailesinin Ankara'ya taşınması sebebiyle Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji Kürsüsüne kaydolmuştur. (Gürsoy, 2021: 11-12) 1949 tarihinde Klasik Filoloji Bölümünde asistan olarak göreve başlamıştır. Eupidesin Siyasi Görüşleri adlı tez ile doktor unvanını almıştır. 29 Mayıs 1960 tarihinde, babası Celal Bayar ve eşi Ahmet İhsan Gürsoy'un tutuklanıp Yassıada'ya gönderilmeleri üzerine üniversiteden uzaklaştırılmıştır. Sonrasında üniversiteye dava açarak kazanmış, fakat akademik kariyerine devam etmemiştir. Nilüfer Gürsoy üniversitedeki görevinden uzaklaştırılmasını şöyle anlatmaktadır: Celal Bayar ve Ahmet İhsan Gürsoy, Yassıada'ya gönderildikten sonra Reşide Bayar ve ailesi de Çeşme'de yazlığa gönderilmişlerdi. Bir yere gideceklerinde dahi izin ile gidebilmekteydiler. Nilüfer Gürsoy, bu sırada üniversiteye de gidememiştir. "*Çeşme'ye gidebileceğimiz haberi gelince, Dr. İhsan Bey, yazlık izin kâğıdımı fakülteye götürmüştü, dönüşünde de o zaman dekan olan Bedrettin Tuncel'in sözlerini bana nakletmişti. Bedrettin Tuncel: Nilüfer talebemdi, kendisini iyi tanırım. Üzülmesin gitsin. Fakülte açılıncaya kadar kalsın gelmesin demiş. Ben de bu sözlerin verdiği emniyet içinde Çeşme'de bir aylık iznimden sonra da rahat rahat (!) ve mecbur tutularak oturacak, sonra da devamsızlık (!) gerekçesi ile asistanlıktan atılacaktım.*" (Gürsoy, 2009: 40) Nilüfer Gürsoy, darbe ile alakalı olarak, Celal Bayar'ın, 9 Subay olayının detaylı bir şekilde

incelenmesini istediğini anlatır. Araştırılma yapılsaydı belki engellenebileceğini belirtmektedir. (TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı, 11 /10/ 2010: 2)

Nilüfer Gürsoy, darbe sonrası babası Celal Bayar ile yaşadıkları sıkıntılı bir olayı şöyle ifade etmiştir: Yargılanma sonrası, Kayseri Cezaevinde mahkûmiyeti başlayan Celal Bayar, bir takım sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bazı tetkiklerinin yapılabilmesi için Kayseri'den Ankara'ya sevk edilmiştir. Fakat Ankara Devlet Hastanesine götürüleceği belirtilmesine rağmen, Celal Bayar ve Nilüfer Gürsoy'un da içinde bulunduğu hastane aracı Ankara Tıp Fakültesi Hastanesi yoluna sapmıştır. Nihayetinde Celal Bayar ve Nilüfer Gürsoy Tıp Fakültesi Hastanesine getirilmiştir. Kızı Nilüfer Gürsoy'un yanında kalmasına müsaade edilmemiş, refakatçi olarak kabul görmemiştir. Celal Bayar hastanede yalnız bırakılmış, telefonla konuşmasına dahi izin verilmemiştir. Sonrasında, Ankara Tıp Fakültesi Hastanesi başhekimliğine, Celal Bayar'ın Ankara Devlet Hastanesine nakledileceği haberi gelmiş, Celal Bayar Ankara Devlet Hastanesine nakledilmiştir. Nilüfer Gürsoy'un refakatçi olmasına müsaade edilmiştir. (Akis Dergisi, 1962) 14 Şubat 1962 tarihinde tedavi için gittiği Ankara'da beş gün kalmış, sonra tekrar Kayseri'ye dönmüştür. (Gülmez & Aşık, 2014:249- 282) Nilüfer Hanım'ın siyasi yaşamına bakacak olursak;

Nilüfer Gürsoy,10 Ekim 1965 tarihinde meclise girmiştir. Eski Yunanca, Türkçe, İngilizce dillerini bilmektedir. Ahmet İhsan Gürsoy ile evli olan Nilüfer Gürsoy'un Bilge, Emine ve Akile isimlerinde üç kız çocuğu vardır. (Millet Meclisi Üyesi, Hal Kâğıdı Tercümesi Örneği, No: 508) 13. Dönem Bursa Adalet Partisi Milletvekilliği yapmıştır. 1969 yılında AP'den istifa etmiştir. AP'nin af konusundaki tavrının parlamentoya ters düştüğü gerekçesiyle Demokratik Parti'ye geçmiştir. (Milliyet Gazetesi, 1962) 15. Dönem İstanbul Demokratik Parti milletvekili seçilmiştir. Sonrasında, Demokratik Parti'den istifa ederek yeniden Adalet Partisi'ne geçmiştir. 16. Dönem İstanbul Adalet Partisi milletvekilliği yapmıştır. Milli Eğitim, Kitaplık Karma ve Dış İşleri Komisyonlarında yer almıştır. Kütüphaneler hakkında verdiği kanun teklifi mevcuttur. Demokratik Parti adına bütçe görüşmelerinde sözcülük yapmıştır. Celal Bayar Vakfı başkanlığı yapmıştır. Nilüfer Gürsoy şimdi 102 yaşındadır. (Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935 – 2009: 207)

2. Nilüfer Gürsoy'un Adalet Partisi Milletvekilliği ve Demokratik Partiye Geçişi

Nilüfer Gürsoy, meclise Bursa AP milletvekili olarak girmiştir. Fakat partinin af ile ilgili kararlarını tasnif etmediği için 1969 tarihinde bir kısım milletvekili ve senatör ile beraber AP'den istifa etmiştir. DP'nin kuruluşunda bulunmuştur. İstifasının ardından Nilüfer Gürsoy, DP İstanbul milletvekili olarak meclise katılmıştır. Bir müddet sonra DP'den tekrar AP'ye

geçerek İstanbul milletvekili olarak görevine devam etmiştir. (Güngör, 2022: 90). Demokratik Parti ile ilişkileri ise şu şekilde başlamıştır.

1969 tarihinde Celal Bayar eski Demokrat Partililerinin siyasi haklarını tekrar kazanabilmeleri için çalışmalarında bulunmuştur. Fakat AP'nin genel başkanı Süleyman Demirel bu hususta olumsuz tavırlar sergilemiştir. Bu yüzden anlaşmaya varamamışlardır. Yeni bir partiye ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Böylelikle eski demokrat partili milletvekillerinden oluşan grup Celal Bayar ile görüşmüş ve desteğini almışlardır. Celal Bayar'ın da destek vermesi üzerine Nilüfer Gürsoy ve eşi Demokratik partinin kuruluşunda yer almıştır. (Çavuşoğlu, 2005: 50).

2.1. Meclisteki Çalışmaları

Nilüfer Gürsoy mecliste 4 kez söz almıştır. 1 yazılı soru önergesi, 1 kanun teklifi mevcuttur. Aşağıda Nilüfer Gürsoy'un meclisteki faaliyetleri detaylı olarak incelenecektir.

2.2. Mecliste Söz Hakkı Aldığı Konular

26.05.1974 tarihli konuşması Yükseköğretim Kurumları hakkındadır. Bu konuşmasında Nilüfer Gürsoy, gençlerin sınavlara girmesinden önce gençlerin yeteneklerine göre iş kollarına yönlendirilmesini vurgulamaktadır. Eğitime ayrılacak olan bütçenin faydalı bir şekilde kullanılmasını temenni etmektedir. Ayrıca DP adına kitaplarda bulunan yanlış ithamların kaldırılması yönünde istekte bulunmuştur.

D.P. GRUPU ADINA NİLÜFER GÜRSOY'UN 26.05. 1974 TARİHLİ KONUŞMASI

“Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri; Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler bütçesi hakkında Demokratik Parti'nin görüş ve isteklerini bildirmek üzere karşınıza gelmiş bulunmaktayım. Yüce Heyetinizi saygıyla selâmlarım. Değerli Milletvekilleri; millî eğitimin gayesi Türk milletini, hür fikrin hâkim olduğu bir hava içinde bilgi, sanat, teknik ve refah mertebesi açısından Batı medeniyeti seviyesine çıkarmak, Türk milletinin malik olduğu millî, ahlâkî, insanî üstün değerleri iyileştirmek, onu Batı medeniyetinin yapıcı, oluşturan, önemli bir ortağı haline getirmektir diye açıklanmıştır.”

“Millî eğitimin dayandığı temel, demokratik anlayıştır. Fakat demokrasiye dayalı bir eğitim sistemi, hür düşünceye imkân tanıyabilir, yaratıcı olabilir. Demokrasi rejiminin yetiştirmek istediği insan, siyasî iktidara düşünüp taşınmayan bir tebaa değil fakat devletin amaçları hakkında fikir sahibi ve onu kontrol edebilecek vatandaştır. Bundan dolayı, demokrasilerde şahsiyet ilerlemesine ve kültüre çok

önem verilir. Çoğunluğun buna sahip olmasına çaba gösterilir, fırsat eşitliğine saygı gösterilir. Toplumun kaynaklarının bekciliğini yapan, aynı zamanda bunları yayan eğitim millî olmalıdır. Yaydığı kültür millî olmalıdır. Bu kültür baskı olmadan gelişmelidir. Türk milliyetçiliğinin niteliklerini taşımalı, bizim olmalıdır, hür olmalıdır. Çocukların istek ve başarılarına göre erken sınıf ve yaşlarda belirli gayelere yöneltmeleridir. Her gencin üniversiteye gitmesi şart olmadığı gibi devletin böyle bir görüş içinde olması da beklenemez. Ancak, devlet her bireyin yeteneğine ve becerisine göre meslek sahibi olması için çözüm yolları üretmeye ve buna en uygun sistemler arayıp bulmaya mecburdur. Bu itibarla, Sayın Millî Eğitim Bakanı'nın senato bütçe konuşmasında belirtmiş olduğu gibi, üniversiteye girişin ortaokul liselerden yönlendirilmesini uygun görmekteyiz. Ancak, uygulamada bu nasıl işletilecektir, henüz bilmiyoruz. Üniversiteye giriş, ortaokullarda ve liselerde yükseköğretime yöneltileni öğrencilerden liseyi bitirenler için sınavsız olacaktır denilmektedir. Bu yöntemin başarısı, öğretim safhaları arasında süzgeçlerin sağlam tutulmasına bağlıdır. Türkiye'nin geleceği için mevzu bahis olan kalite, milletlerarası ilmî bir seviyedir. Biz bu standarda erişmek ve bunu korumak zorundayız. Talebenin küçük sınıflarda iyi yetişmesine dikkat edilirse, üniversitedeki verimlilik de o derece artacaktır. Üniversite kapılarındaki tikanıklığı ortadan kaldırmanın bir yolu da kısa vadeli ve geçici bir tedbir olarak üniversite öğretim seferberliği açmaktır. 1965 yılında üniversiteye 13 822 öğrenci alınmış 1973 senesinde bu sayı ancak 14 565'e çıkmıştır. 9 senede ancak 680 kişilik bir kontenjan artışı olmuştur. Başka bir sayıya göre, son 5 yıl içinde artış 1 875'tir. Buna karşılık 5 yıl içinde öğretim üye artışı 2 900'dür. 10 sene içinde üniversitelerimiz çoğalma olmuş, nüfusumuz artmıştır. Bu yıl 200 000 gencin üniversite giriş sınavına girmesi beklenmektedir. Üniversitelerimize alınan öğrenci sayısı ile öğretim üye artışı arasındaki orantısızlık göz önüne alınırsa üniversitelerimizin de buna ayak uydurmaları lâzımdır ve geçici bir tedbir olarak kontenjanların arttırılması yerinde olur. Kalkınma planında gece öğretime hız verileceğini memnuniyetle görüyor, tatbik sahasına da konmasını bekliyoruz. Ön lisans da bir tedbir olarak öne sürülmektedir. Lehte aleyhte söylenecek tarafları olabilir. Ne şekilde uygulanmak istendiğini kesin olarak görmemiz gerekir. Mezuniyette her bölümün kendine has ölçüleri ile standartların yüksek tutulmasını uzun vadeli sağlam bir esas kabul ediyor, mezuniyette yüksek bir standardı gerçekleştirecek üniversitelerarası bir devlet imtihanı yapılmasını öneriyoruz.

Değerli Milletvekilleri, 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu çikalı az bir zaman olmuştur. Ancak bu kanun tenkitlere uğramaktadır. Bu konuda kısaca görüşümüzü ifade etmek istiyorum:

Klasik öğretim yapan İstanbul, Ankara, Ege Üniversiteleri gibi köklü yükseköğretim kurumları yanında, özellikleri olan Ortadoğu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Hacettepe ve Teknik Üniversite birbirinden farklıdır. Kanun ise çok ayrıntılı ve üniversitelerin gündelik çalışmasını dar bir çerçeve içerisine sokmaktadır. Bunun yerine genel prensipleri belirleyen bir Üniversiteler Kanunu ve her üniversitenin kendi özelliğine göre çalışma düzenlerini içtüzük ve yönetmeliklere bırakması modern üniversite anlayışına uygun olurdu.

Değerli Milletvekilleri, belirtmek istediğim başka bir konu da ilk ve ortaokul tarih ve yurttaşlık kitaplarında politik nitelikteki bir bahistir: 27 Mayıs bahsi ve dolayısıyla Demokrat Parti dönemine yöneltilen ithamlardır. Bu bahis ile ilgili olarak geçmişteki bir Eğitim Bakanı 27 Mayıs bölümünü yazan bazı yazarlar, o günün havası içinde, olayı objektif olarak tespit edememişlerdir diye itirafta bulunmuştur. Ancak burada su yüzüne çıkan bir gerçek vardır: Objektif olmayan bahisler, eğitim sistemi ile nasıl bağdaştırılabilmıştır? Ders kitaplarına nasıl girmektedir? Bugün aynı bahisler yüzeysel bir değişikliklerle okutulmakta, anayasanın «Başlangıç» kısmına dayandırılmaktadır. Anayasanın başlangıcındaki bu bölüm, hukukçular tarafından dahi münakaşası yapılan politik bir belge olması dolayısıyla, ders kitaplarına girmemesi gerekir. Bu konuyu okutmakla varmak istenilen gaye belli değil, demokratlık eğitim sistemine sığdırmak da mümkün değildir. Uygulamada öğrenci ve ailesi ile öğretmen ilişkilerinde zaman zaman gerginlik oluşturan hassas, politik bir mevzudur. Demokratik rejimlerin tarih anlayışı, tarafsızlık ve objektiflik olmalıdır. Fransız tarihçisi Fustel de Coulanges'in ifadesiyle: Tarihin hırs, garez ve intikam hislerinden uzak berrak bir vasat içinde bulunması lâzımdır. Tarihten beklediğimiz mutlak bir tarafsızlıktır. Tarafsızlığın olmadığı yerde de ancak güdümlü tarih vardır ki, bu da totaliter rejimlere mahsustur. Elbette, rejimimizin bir eğitim politikası vardır. Bu da millî bir görüştür. Ancak eğitim politikası, günlük politika çatışmaları seviyesine indirilirse millî bütünlüğü zedeler. Dileğimiz, millî bütünlüğü zedeleyici bir şekilde ders kitaplarında yer alan bu bahsin ders programlarından çıkartılmasıdır. Değerli Arkadaşlarım, öğretim kademelerinde bulunan bütün öğretmenler hakkında huzurunuzda, hissiyatımı

---

kısaca ifade etmek istiyorum: Hangi kademedede olursa olsun öğretmen, daima saygıya lâyık örnek bir insan olmalıdır. Yalnız okuttukları değil, davranışlarıyla çevresine örnek olacaktır. Politik kanaatleri ne olursa olsun bunların kendisine saklanması, silâh olarak kullanmaması lâzımdır. Davranışlarında millî bütünlüğümüzün şuuru ve vatanseverlik hâkim olmalıdır. Söyleyeceği her sözde, yazacağı ve başka kaynaklardan aktaracağı her satırda bu his hâkim olmalıdır. Değerli Arkadaşlarım, sözlerimi bitirirken, bütçenin memleketimize, millî eğitim camiasına ve üniversitelerimizin kıymetli üyelerine hayırlı uğurlu olmasını diler, grubum ve şahsım adına saygılar sunarım. (Alkışlar) BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gürsoy.” (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 4. Dönem,5. Cilt, 1. Toplantı,86. Birleşim: 153-156)

Nilüfer Gürsoy’un diğer konuşması Kültür Bakanlığı bütçesi hakkındadır. Bu konuşmasında sayın Gürsoy, kültürel faaliyetlerin önemine değinmiştir. Bu faaliyetlerle ilgili çalışmaların artırılması ve topluma sevdirmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Ayrıca Arşiv vesikalarının araştırmalardaki önemine vurgu yapılmıştır. Bu vesikaları ve kütüphane çalışmalarını yürütecek uzman kişilere ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

D. P. GRUPU ADINA NİLÜFER GÜRSOY (24.02.1975 TARİHLİ KONUŞMASI)

“(İstanbul) — Sayın Başkan, Muhterem Milletvekilleri; 1975 malî yılının Kültür Bakanlığı bütçesi hakkında Demokratik Parti’nin görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzda gelmiş bulunuyorum. Yüce Heyetinizi saygıyla selâmlıyorum. Kültür faaliyetleri bundan önce Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde müdürlükle, daha sonra müsteşarlıkla yürütülmüş, kısa bir süre bakanlık olmuş, yine müsteşarlığa çevrilerek başbakanlığa bağlanmıştır. Bakanlık olarak bütçesi ilk defa görüşülmekte olan Kültür Bakanlığı’nın, henüz kuruluş kanunu meclislerimizden geçmemiştir.

Bakanlığa adını veren kültürden ne anlamak gerekir. Umumî manada kültür, toplum içindeki insanın, bütün faaliyetlerini içine alan bir oluşturdur. Kültürün ayrıca başka tarifleri vardır. Aynı zamanda, kendisine çok yakın, hatta eş sayılan medeniyet ile mukayese yoluna gidilebilir.

Kültür Bakanlığının bazı faaliyetleri ve bölümlerine değinmek isterim: 1309 sayılı Kanunla 1970’te, opera ve tiyatro bölümleri birbirinden ayrılmıştır. 1970 sayımı sonuçlarına göre, yurdumuzda tiyatro seyirci durumu şöyledir: Resmî ve özel olarak 106 tiyatromuz vardır. 17 bin küsur koltuk sayısı ve senede 2,5

---

milyonu aşkın seyirci. 12 resmî tiyatroya karşılık, 94 özel tiyatro mevcuttur. Resmî tiyatronun 666 bin küsur seyircisine karşılık, özel tiyatronun 1 milyon 900 bin küsur seyirci sayısı düşündürücüdür. Devlet tiyatrosu adedini kaliteyi düşürmeden artırma yoluna gidilmeli, diğer taraftan sayıca çok olan özel tiyatroların değerli olanlarını korumalıdır. Tiyatroyu olsun, operayı olsun daha geniş kitlelere sevdirmenin yollarını araştırmalı, Bakanlığın malî imkânları nispetinde yurda bunları yaymalıdır. Televizyon yeniliği ve cazibesıyla tiyatro, sinema seyircisini azaltmıştır. Ancak uzun vade içinde seyretme alışkanlığı yaratması neticesinde tiyatroya dönüş olacaktır. Başka memleketlerdeki incelemeler bunu ispatlamıştır. Arşiv ve kütüphane çalışmaları tarz itibariyle birbirine çok benzer. Her ikisinde de eksikliğini duyduğumuz yetişmiş uzmana ihtiyaç vardır. Eski yazıyı, Osmanlıca'yı bütün incelikleriyle bilen, hatta Farsça ve Arapçayı bilen uzmanlara ihtiyaç vardır. Halen devlet arşivlerinde 30 milyon tasnif edilmemiş evrak bulunmaktadır. Uzmanlar senede ancak 400 bin kadarını tasnif edebilmektedirler. Bu evrakın müsait olmayan şartlar içinde bırakılması harabiyete yol açmaktadır. Tasnife gidilmeden onarımı icap ettirmektedir. Bugün memleketimizde, dile bir zorlama yapılmaktadır. Biz kelime atarak yerine uydurmaların konulmasına karşıyız. Yapılan gelişme değil, zorlamadır. Değişme kendiliğinden, toplumun kendi yaratıcılığı ve benimsemesiyle olabilir. Atatürk'ün kendi devrine kendine has dili, üslubu vardır. Bugünün nesline anlaşılması zor gelebilir. Bu veya başka bir bahane ile Atatürk'ün konuşmalarını tahrif edip uydurma bir metin haline getirilmesini doğru bulmuyoruz. Hususî sözlük; hatta komanterli, şerhli metin çıkarmak yoluna gidilebilir. Bu konuda Bakanlığın görüşünü öğrenmek ihtiyacındayız.

Kalifiye uzman yetiştirmek, kıymetli vesikaları toplayıp kataloglarını hazırlayarak modern bir arşiv meydana getirmek Bakanlığın başta gelen hizmetlerinden olmalıdır. Sayısını bilmediğimiz külliyelerde Türk edebiyatına ait el yazmaları ve vesikalar çürümeye terk edilmiştir. Bunlar toplanmalı, değerlendirilerek neşredilmelidir. Halk edebiyatımıza ait olmak üzere, edebî eserlerin komanterli edisyonları yapılmalıdır. Böylece eski ve kıymetli eserler yok olmaktan kurtarılmış, hem de yayın hizmetine geçilmiş olacaktır. Kütüphanelerimizin Ankara'daki Millî Kütüphanemizde olduğu gibi millî kültür araştırmalarına imkân verecek merkezler haline gelmelerini sağlamalı ve çalışmalarına maddî manevî yardım edilmelidir. Yurdumuzda 87 müze bulunmaktadır, bunların 47' si

---

---

müdürlük, 40'ı memurlukla yürütülür. Müzelerimizdeki eşya sayısı 1 milyon 250 bini aşmakta ve her sene de 50 bin eser eklenmektedir. Memleketimizin arkeoloji ve eski eser bakımından hakikaten dünyada eşi yoktur. Bunu iyi değerlendirip uzun ve kısa vadeli programlarla elde mevcutları koruyarak müzelerde teşhir, tanıtma ve propagandayı yürüterek uzun vade içinde yapılacak arkeolojik kazıları programlayıp çıkacak eserlerin çevre tanziminde modern şehir anlayışı ile eski geleneği en güzel şekilde değerlendirecek çalışmalara gidilmelidir. İstanbul Boğazı'nı süsleyen eski tarihî yaluların korunması hakkında Bakanlığın bir çalışması olup olmadığını öğrenmek isterim. Eski Ankara Bağ Evleri gibi mahallî ve Türk mimarisinin örneğini veren evler bir bir kaybolmakta, yerlerini beton yığını halinde zevksiz apartmanlar almaktadır. Bu eski evlerin örnek olabileceklerinden olanları, restore edilerek müze haline getirilmesi dileklerimiz arasındadır. Türk mimarisinin kaybolmakta olan örneklerini kurtarmak ve tanıtmaq Bakanlığın verimli çalışmalarından birisi olmalıdır. Türk mimarisinde olduğu gibi, Türk folklorunun kaybolmakta olan örneklerini de araştırmak ve derlemek hususunda bakanlığın ilgisini ve bu konuda yapılmış ve yapılacak çalışmalar hakkında bizi aydınlatmasını rica ederiz. Türk el sanatları da titizlikle üzerinde durulması lâzım gelen bir konudur.” (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 4. Dönem, 10. Cilt, 2. Toplantı, 47. Birleşim: 215-217)

Diğer söz hakkı ise 1977 yılı Kültür Bakanlığı bütçesi ile alakalıdır. Nilüfer Gürsoy bu konuşmasında, dilin zamanla bozulabileceği ve bunun önüne geçebilmek için bazı çalışmaların yapılması gerektiğini dile getirmektedir.

NİLÜFER GÜRSOY'UN 21.02.1977 TARİHLİ KONUŞMASI;

“A.P Grubu adına Nilüfer Gürsoy (İstanbul)

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kültür Bakanlığının 1977- 1978 bütçesi üzerinde Adalet Partisi'nin görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınıza gelmiş bulunuyorum. Hepinize saygılar sunarım.

Kültür sorununu ele aldığımız zaman iki faaliyet sahası ile karşılaşırız. Biri; Kültür Bakanlığı'nun müdürlüklerine yayılan çalışma sahaları, diğeri ise bakanlığın manevî mesuliyetine girmesi icap eden kültürün alabildiğine genişleyen sahası.

Sahaları Millî Eğitim Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi bazı bakanlıklarla müşterek konuları olduğu gibi; Kültür Bakanlığı'nun sorumluluğuna giren daha geniş kapsamlı konuları da vardır.

Bunların başında dil gelir. Bir milletin kültürünü yansıtan en temel unsurlardan birisi, o milletin ortak dilidir. Dil; bir kültürün nesilden nesile aktarılması, gelişmesi için en köklü vasıta. Bir toplumun fertlerini ortak gelenekler ve ortak gayeler çerçevesinde birbirine bağlar. Dil, eğitimin temel harcıdır. Nesiller arasında kültür sürekliliği dil bütünlüğü ile sağlanır. Üzülerek görüyoruz ki bazı çevreler dil dediğimiz bu ortak kültür temelini kendi politik amaçları için tahrif etmekte, kendi zihniyetleri doğrultusunda şekillendirmek istemektedirler.

Kültür Bakanlığının üstlenmesi gereken görevlerden birisi de bu yıkıcı faaliyetlere karşı koymak üzere çare bulmaktır. Dil her organik varlık gibi kendi tabii seyrini sürdürmektedir. Biz istesek de istemesek de, farkına varsak veya varmasak da zaman içinde değişikliğe uğrayacaktır.

Dile hizmet; kelime uydurmak, alışılmışı çıkarmak ve yerine yapıştırma gibi yenisini koymakta olmaz. Türk diline hizmet; bir an evvel etimoloji ve morfoloji lügatlerini hazırlamak, kelime ve kavram hazinesinin zenginleşmesine çalışmakla olacaktır. Bu konudaki en büyük sorun, dilimizin bir bilim ve kültür dili olarak geliştirilmesidir. Bu bilim ve kültür dilinin halkımızın benimsediği, kullandığı dil olmasını istemek hakkımızdır. Çünkü Atatürk'ün sadeleşme yoluyla ikilikten kurtarmak istediği dilimiz; bazı çevrelerin yanlış, uydurma dil politikasıyla yeniden ikiliğe itilmekte ve yeniden halk tarafından anlaşılmasız sözde aydınlar dili haline getirilmek istenmektedir. Dil tartışmasını politik araç olarak kullananlara söyleyeceğimiz bir husus da şu olacaktır: Atatürk ilkeleri elden gidiyor diye yakınanlar, Atatürk'ün kendi öz dilini tahrif etmekten kaçınmamaktadırlar. Sadeleştiriyoruz diye Atatürk'ün Nutkunu, Gençliğe Hitabesini değiştirmek, Atatürk'e yapılan büyük bir saygısızlıktır. Atatürk'ün öz metnine dönünceye kadar bunu tekrar etmekten geri kalmayacağız. Bir dilin yabancı kaynaklı kelimelerden arındırılması mümkün değildir. Bütün dünya dilleri gerektiğinde birbirlerinden kelime almışlardır. Kültür alışverişlerinde dillerin de birbirlerine tesirleri tabii ve kaçınılmaz bir husustur. Dilimizde Hitit dilinden bile kalıntılar vardır. Meselâ Adana ismi, Hititçe Atanya'dan gelmektedir. Kültür değişimleri, kültür alışverişleri aslında olağan şeylerdir. Avrupa medeniyetine tesir etmiş olan Yunan kültüründe, Anadolu medeniyetlerinin katkısı büyüktür. Hatta Anadolu medeniyetleri olmasaydı, Yunan medeniyeti de olmazdı diyebiliriz.

Çeşitli milletleri, uzun asırlar boyunca bünyesinde bir arada yaşatan Osmanlı İmparatorluğunda canlı ve zengin bir kültür ortamı oluşmuş; idare, toplum

---

düzeni, askerî sevk ve idare, mimarî, edebiyat, sanat alanlarında göz kamaştırıcı başarılar elde edilmiştir. Cumhuriyet idaremizin kurulmasıyla milletimizin kültür hayatında yeni bir çığır açılmış bulunmaktadır. Bu millî dönem bir yandan tarih şuurumuzun zenginliğini taşımakta, bir yandan da çağdaş medeniyete ayak uydurma hamlesini gaye edinmiş bulunmaktadır. Bu bütünlük çerçevesinde, bir millî kültür politikasının dikkatle üzerinde durulması gerekmektedir. Her çağda verimli sonuçlara yol açan milletlerarasındaki kültür alışverişi, bilhassa yeni buluşların yayılarak, insanlığın ortak malı haline gelmesinde yararlı olmuştur. Ancak her millet, kendi kültür bünyesindeki sürekliliği koruyabildiği nispette tarih sahnesinde var olmuştur. Yabancı kültürlerden alınan unsurların dilimize giren türlü kelimeler de dâhil olmak üzere, kendi kültürümüz içinde sindirilmesi lüzumu muhakkaktır. İşte, millî benliğimiz ve millî kültürümüzün değerlerini kaybetmeden, dünya milletlerinin kaydettiği aşamalara ayak uydurmak için şuurlu bir gayret göstermek lüzumu vardır. Kültür Bakanlığının bu yönde yol gösterici bir rol oynaması düşünülmektedir. Millî varlığımızın sürdürülebilmesi, millî kültürümüzün genç nesillere eksiksiz aktarılmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu millî kültür şuurunun içinde yeşereceği ortamın vücuda getirilmesinde devletin kültür politikasını yürütmek görevinin Kültür Bakanlığının sorumlulukları arasında olması gerekir. Sayın Milletvekilleri; bugün kültür hareketlerine büyük tesiri olan, kitle haberleşme araçları dediğimiz radyo, televizyon, basın yayınıdır. Kültür Bakanlığı kendisinden beklenen görevleri yerine getirirken bu haberleşme araçlarını dikkate alarak bunlardan azamî derecede yararlanmak yoluna gitmelidir.

Ülkemizde zengin ve canlı sanat ortamının yaratılmasında Kültür Bakanlığı'na düşecek görevler büyüktür. Kültür Bakanlığı'nun faaliyet dallarından birkaçına değinmek istiyorum. Tarihimizin, millî değerlerimizin öğretilmeye başlandığı müzelerimizde eser sayısı kadar sergilenmekteki yeni hamleleri ve seri konferanslarıyla dünya müzelerine örnek olmaktadır. Müzelerimiz maliyeye senede 25 milyon Türk lirası giriş bileti hâsılatı vermektedir. Her yıl 2 milyon Türk vatandaşı, 1 milyon öğrenci, 3 milyon yabancı, 92500 devlet misafiri, müzeleri görmektedir. Müze yöneticileri; üniversite mezunu ve en azından bir yabancı dil bilen, kalifiye, yetenekli kimselerdir. Korunması ile sorumlu oldukları değerlere paha biçilemeyeceği malumdur. Gerek arkeolojik ilmî kazılarda ve gerek - üzümlere söyleyelim ki köylülerimize yapılan kaçak kazıların takibinde,

---

buldukları ilin bütün görevlilerinden fazıla, hayatlarını tehlikeye atan bir çalışma içindedirler. Müze müdürlerimiz arasında dünya müzeciliğine adı geçen ve uluslararası konferans ve seminerlerde arananlar vardır. İlmî neşriyatı ile tarih, sanat tarihî, arkeoloji edebiyatına ismi geçen müze müdürü ve elemanlarımız vardır. Ancak, müzelerimizin yöneticileri vilâyet ve kazalarda en küçük yöneticinin maaşından da az almaktadırlar. Müze müdürlerinin büyük bir kısmı yan ödeme olarak, yardımcı sınıfında olanlar gibi 75 lira almakta, bulunduğu şehirde bilgi ve görgülüyle en yüksek kademedede olduğu halde, maddî yönden en son bölümde bulunmaktadır. Müze elemanlarımız, meselâ aynı şehirdeki turizm müdürlerinin çok altında bir kadro ile çalışırlar. Müzelerimizin memleket turizmine olan katkısını uzun uzun anlatmaya gerek yoktur. Yalnız, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, İstanbul Müzeleri, Antalya Bölge Müzesi, Konya Müzesi memleketimizin turizmini bugünkü seviyeye getiren müesseselerdir. Halen genel idarî hizmetler sınıfında olan müzecilerimizin, asıl yeri olan eğitim sınıfına geçirilmeleri yerinde bir tasarruf olur. Muhterem Milletvekilleri, bale dalında sanat hayatımızda bir olay teşkil eden bir temelden bahsetmek istiyorum. Halen, operada temsil edilmekte olan Hürrem Sultan Balesi, bestecisi ve koreografi Türk olan, tümüyle Türk olan ilk büyük balemizdir. Konu tarihimizden alınmış, müziği kulağımıza aşına gelen motiflerle işlenmiş, akıcı, sürükleyicidir. Bale geleneği olması gereken zor bir sanattır, bizde yenidir.

Çağdaş medeniyetin yeni buluşlarından, metotlarından ve teknik vasıtalarından yararlanarak, esasen zengin bir hazineye sahip olan Türk kültürü bütünlüğünün korunarak, daha da ileriye götürülmesinde Kültür Bakanlığı'na düşecek büyük görevler vardır. Bu görevlerin başında memleketimizin hızlı, ekonomik ve sosyal kalkınmasında itici bir rol oynayacak bir millî kültür ortamının yaratılması gelmektedir. Sözlerime nihayet verirken, Kültür Bakanlığı mensuplarına, bütün bu saydığımız çalışmalarında üstün başarılar diler, 1977 bütçesinin milletimize ve Bakanlık mensuplarına hayırlı, uğurlu olmasını dilerim. Saygılar sunarım.” (Millet Meclisi Tutanak Dergisi,4. Dönem, 24. Cilt, 4. Toplantı, 51. Birleşim: 657-659)

Nilüfer Gürsoy, çocuk yurtları, yardıma muhtaç çocuklar ve bakım evleriyle ilgili olarak değişik zamanlarda mecliste konuşmalar yapmıştır. Bu hususla bizzat ilgilenmektedir.

NİLÜFER GÜRSOY'UN 26.02.1979 TARİHLİ MECLİS KONUŞMASI:

“(İstanbul) — Sayın Başkanım, aşağıdaki sorularımın aracılığınızla Sayın Bakan tarafından cevaplandırılmasını arz ederim. 6792 sayılı korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki kanun mucibince, belediyeler birlikler teşkil ederek Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının yardımıyla:

1. Çocuk Bakım Yurtları ve Çocuk Yetiştirme Yurtları her ilde işler halde midir?
2. Çocuk Bakım Yurtları, Çocuk Yetiştirme Yurtları kaç ilimizde vardır ve hangi illerdedir?
3. Çocuk Bakım Yurtlarında, Çocuk Yetiştirme Yurtlarında ayrı ayrı kaç çocuk bakılmaktadır?
4. Çocuk Yılı dolayısıyla bu birlikler ayrı bir program yapmışlar mıdır? Böyle bir program varsa, korunmaya muhtaç çocukların yararına neler yapılması düşünülmüştür? Teşekkür ederim Efendim.

Cevap dönemin bakanı Mahmut Özdemir tarafından verilmiştir. Çocuk yurtlarına, çocuk yuvalarına devlet desteğinin yapıldığı belirtilmektedir. 188 adet de Çocuk Esirgeme Kurumunun mevcut olduğu söylenmiştir.” (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 5. Dönem, 11. Cilt, 2. Toplantı,64. Birleşim: 421)

YEREL YÖNETİM BAKANI MAHMUT ÖZDEMİR

“(Devamla) — Sayın Başkanım, öncelikle, Sayın Milletvekilimizi bu hassas konuya yürekten gönül verdikleri için kutlarım. Elimdeki hazırlıklı olduğum, benim de hassas olduğum bu konudaki sayısal değerleri, izninizle arz etmek isterim. Sayın Başkanım, Türkiye’de yetiştirme yurdu sayısı 118’dir. Bu yurtlarda barınan çocuk sayısı 16 636’dır, sıra bekleyen, şu kadarcık işleyişine rağmen, buralarda barınmak istemek için can atan çocuk sayısı ise, maalesef Türkiye’de 65 bin adettir Efendim. Buna rağmen, bu çocuk yuvalarına ve bakımevlerine devlet desteği, 1978 yılı içerisinde 220 milyon olarak sunulmuştur. Yerel yönetimlerin de belediyelerin de kendi yasalarıyla yardım yapma zorunlulukları vardır; onlar da 85 milyon lira sunmak istemişler. Maalesef borçlu oldukları, olanakları bulunmadığı için bu kadar miktarı, yani 85 milyon lirayı dahi belediyeler bu çocuk yetiştirme yurtlarına ödeyememişlerdir. Biz o nedenle bütçe komisyonumuzun da büyük gayretleriyle bu sene en azından belediyelerin borçlandığı kadarını olsun Bakanlık ödesin diye bunu merkeze alarak 100 milyon liralık ödenek koydurduk ve Sayın Milletvekilimizin arzuladıkları gibi gerekli çalışmaları Çocuk Yılı dolayısıyla kutlamaları ya da en azından onları moral

---

---

yönünden desteklemek üzere bazı girişimlerde bulunmak için de belediyelere talimatlar verilmiş iş birliği içinde çalışmalar devam etmektedir. Arz ederim Efendim.” (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 5. Dönem, 11. Cilt, 2. Toplantı,64. Birleşim: 421)

2.3. Mecliste Önerge Verdiği Konular

Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında 27 Mayıs konulu birtakım hususların değiştirilmesi için Millî Eğitim Bakanlığına soru önergesi vermiştir. DP adına yapılan ithamların kaldırılmasını, kitaplarda bulunan yalan yanlış bilgiler için gereğinin yapılmasını belirtmektedir.

NİLÜFER GÜRSOY'UN 30. 01. 1969 TARİHLİ KONUŞMASI:

“Millet Meclisi Başkanlığı'na ilişikteki suallerimin, Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereken muamelenin yapılmasını arz ve rica ederim. Saygılarımla. Nilüfer Gürsoy Bursa Milletvekili.

1. İlk, orta ve lisenin muhtelif kitaplarında bulunan ve okutulmakta olan 27 Mayıs bahsini: a) Demokrasi kuralları ile

b) Tarih anlayışı ile nasıl bağdaştırmaktasınız?

2. Bu bahsi ders program ve kitaplarından ne zaman kaldıracaksınız? (T. C. Millî Eğitim Bakanlığı 10. 1. 1969 Özel Sayı: 22)

Dönemin Millî Eğitim Bakanı Orhan Oğuz tarafından, objektif olunacağı, millî birlik ve millî değerlere uygun olarak kitapların düzenleneceği cevabı verilmiştir. *Bursa Milletvekili Sayın Nilüfer Gürsoy'un, okul kitaplarındaki 27 Mayıs konularına dair verdiği yazılı soru önergesine cevabımız.*

Demokrasi esaslarını benimseme yolunda büyük çabalar harcamış ve demokratik devletler safında yer almış olan Türkiye'mizde, bu hareketlerin ne yolda geliştiğini ve milletimizin bugünkü merhaleye nasıl eriştiğini kavrayabilmek için yakın tarihimizin zamanımıza kadar olan safhalarının ayrı ayrı müfredat programlarında yer alması Atatürk zamanından beri takip edilen bir usul olmuş, bu sebeple okullarımıza İnkılap Tarihi dersleri konmuştur. 27 Mayıs olayı da tarihî akışın bir devamı olarak bu konuya eklenmiştir. Birçok demokratik ülkelerde, tarih öğretiminde öğrencilere, içinde yaşadıkları zamanın olayları da propaganda mahiyeti verilmeksizin objektif tarzda nakledilmektedir. Tarih ve Yurttaşlık kitaplarında 27 Mayıs Olayları tarafsız şekilde işlenmemiş olduklarından, bu bahisler 1961 Anayasasına uygun olarak yeniden yazılmışlardır. 1969- 1970 ders yılından itibaren bütün tarih ve yurttaşlık

---

---

kitaplarında objektiflik sağlanacak, millî birliği bozacak ifadeler kitaplardan çıkarılmış olacaktır.” (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 31. Cilt, 4. Toplantı, 40. Birleşim: 664)

2.4. Mecliste Verdiği Kanun Teklifi

Bursa Milletvekili Nilüfer Gürsoy ve 60 arkadaşı, Bursa'da (Bursa Üniversitesi) ismi ile bir üniversite kurulmasına dair Milli Eğitim Komisyonuna kanun teklifi sunmuşlardır. (Millet Meclisi Tutanak Dergisi, 2. Dönem, 5. Cilt, 1. Toplantı, 68. Birleşim: 382)

3 Kasım 1974 tarihli Resmî Gazete’de, Nilüfer Gürsoy hakkında alınan karara göre, 14 Ekim 1973 tarihli milletvekili seçiminde, oyların sayımında hata yapıldığı, Adalet Partisi’nin 382 oyunun eksik yazıldığı belirtilmektedir. Demokratik Parti adına da 197 oyun fazladan yazıldığı tespit edilmiştir. Bu hatanın düzeltilmesinin ardından Adalet Partisi adına Mustafa Torun milletvekili seçilmiştir. Demokratik Parti Milletvekili Nilüfer Gürsoy’a verilen milletvekili tutanağının iptal edilip Mustafa Torun’a verilmesi istenmiştir. Karar gereği Nilüfer Gürsoy’a verilen milletvekili tutanağı iptal edilip Mustafa Torun’a verilmiştir. Fakat Resmî gazetede verilen karara göre, yapılan itiraz reddedilmiştir. (Resmî Gazete, “Kararnameler”, 3 Kasım 1973, 20)

3. 23 Ocak 1923 Tarihinde Nilüfer Gürsoy ile Tarafımızca Yapılan Röportaj

a. Eğitim hayatınızla ilgili bilgi verebilir misiniz?

İlkokul eğitimimi evde özel olarak aldım. Ortaokul ve lise eğitimimi Maarif Kolejinde 1939 yılında bitirdim. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümüne girdim. Burada bir yıl eğitim aldıktan sonra ailemin Ankara’ya taşınması nedeniyle Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji Kürsüsüne kaydoldum. 1949’da DTCF Klasik Filoloji Bölümü Eski Yunanca Anabilim Dalı’nda asistan olarak göreve başladım. 1954 tarihinde “Euripides’in Siyasi Görüşleri” adlı doktora çalışmamla doktor unvanı aldım. 27 Mayıs Olayı’nın ardından babam Celal Bayar ve eşim Ahmet İhsan Gürsoy’un tutuklanarak Yassıada’ya gönderilmeleri ardından biz de yazlık evimize gönderildiğimiz için bir süre üniversitede bulunamadım. Bu sebeplerden dolayı üniversitedeki işime son verildi. Doçentliğe hazırlanmaktaydım. Tekrar da akademik kariyerime devam etmedim. Daha sonra da siyasal yaşam sürecim başladı.

---

b. Siyasi hayata nasıl katıldınız? Döneme ait izlenimleriniz nasıldı?

27 Mayıs Olayı yaşanınca Demokrat Parti hakkında yanlış haberler yapıldı. Yazılar yazıldı. Birçok dedikodu yapılmaktaydı. İftiralar ve yalanlar atıldı. Üniversitede asistan olarak görev yapmaktaydım. 27 Mayıs Olayı yaşanınca bizi yazlık evimize gönderdiler. Bir gün otururken gazetede bir yazı gördük. Üniversiteye gidemediği için görevinden uzaklaştırılmıştır diye. Eşimin memleketinden ve benim memleketimden milletvekili olmam için istekler geldi. Aylar sonra İstanbul'a döndük. Eşim de Yassıda'dan döndükten sonra seçime katılmaya karar verdim. Bursa'dan milletvekili seçildim. O zamanlar Ocak ve Bucak teşkilatları vardı. Sonra seçimler merkeze bağlandı. Demokratik Parti'den milletvekili idim. O devirde Demokratik Parti ve Adalet Partisi'nin birleştirilmesi düşünüldü. Toplantılar yapıldı. Ben katılmadım. Hakkımızda bazı dedikodular oldu. Babama karşı tavır alındı. Bundan sonra Adalet Parti'sine geçtim.

c. Meclisteki çalışmalarınız genel hatlarıyla hangi konular üzerineydi?

Kitaplardaki Demokrat Parti aleyhine yanlış haberlerin kaldırılması çok önemliydi. Yalanlar ve iftiralar atıldı. Yazılar gönderdim. 4- 5 sene deşifre ile bu haberleri kaldırdılar. Kadınlar kolunu kurdum. Kadınlar kolu başkan yardımcısıydım. Eski Demokrat Parti milletvekillerini ve eşlerini alarak kuvvetli bir kadın kolunu teşkil ettik. İstanbul'da büyük faaliyetleri oldu. Toplantılar yapıldı.

Sonuç

Nilüfer Gürsoy 1921 yılında Bursa'da doğmuştur. Ankara Üniversitesi Filoloji Bölümünden mezun olmuş, 1949 yılında, aynı üniversitenin Filoloji Bölümünde asistan olarak çalışma hayatına başlamıştır. Bir süre akademik kariyerini devam ettirmiş. 29 Mayıs 1960 tarihinde, babası Celal Bayar ve eşi Ahmet İhsan Gürsoy'un tutuklanıp Yassıda'ya gönderilmeleri üzerine siyasete atılmaya karar vermiştir. 13. Dönem Bursa Adalet Partisi Milletvekili olarak siyasi hayatı başlamıştır. 1965 seçimlerinde Adalet Partisi'nden istifa ederek, Demokratik Parti'ye katılmış, Demokratik Parti kurucuları arasında yer almıştır. 15. Dönem İstanbul Demokratik Parti Milletvekilliği yapmış, 16. Dönem de İstanbul Milletvekili olarak aynı partide görevine devam etmiştir.

30 Ocak 1969 tarihli konuşmasında, Millî Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında, 27 Mayıs Olaylarının demokrasiye, milli birlik ve beraberliğe uygun olarak yer almadığı ve bu hususta gereğinin yapılması için önerge vermiştir. Sonrasında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bu

---

---

hususla düzenleme yapılmıştır. Birkaç milletvekili ile Bursa da bir üniversite kurulması hakkında teklifte bulunmuşlar, bu konuda ilgili bakanlıktan olumlu yanıt alınmıştır.

26 Mayıs 1974 tarihli konuşmasında, milli eğitimin toplumun ihtiyaçlarını karşılamaındaki rolüne dikkat çekmiştir. Yanlış eğitim politikalarının gelecek nesilleri olumsuz etkileyeceğini vurgulamıştır. Liseden üniversiteye geçişte yapılan sınavın, eğitim seviyesini belirlemek için uygun olup olmadığının tartışılması gerektiğini vurgulamıştır.

24 Şubat 1975 tarihli bir diğer konuşması da kültür ve eğitim üzerinedir. Dil konusunda, dilin zaman geçtikçe değiştiği ve uydurma kelimeler eklendiğini ifade etmiştir. Öz dilimize sahip çıkmanın öneminden bahsetmiş, bu hususta tiyatro sayısının artırılması, yeni kütüphanelerin kurulması, arşiv çalışmalarının yaygınlaştırılmasının önemine değinmiştir. Bu çalışma için belirlenen bütçenin yeniden değerlendirilmesini istemiştir.

21 Şubat 1977 tarihli konuşmasında ise, dilin, kültürün taşıyıcısı olduğu ve nesilden nesille aktarılmasının önemi belirtmiştir. Bir dilin bozulmaması için Kültür Bakanlığına önemli görevler düştüğünü ifade etmiştir.

Mecliste 26 Şubat 1979 tarihli konuşmasında; kimsesiz çocuklar, çocuk bakım yurtları ile ilgili konularda söz hakkı aldığı görülmektedir. Çocuk yurtlarının yeterli sayıda olup olmadığı ve yurtların çocukların ihtiyacını karşılayabilmesi hususunda çalışmaların yapıp yapılmadığı konusu üzerinde durmuştur. Bu hususta olumlu cevaplar verilmiştir. Çocuklar için gerekenin yapıldığı yurtlarla alakalı çalışmaların mevcut olduğu dile getirilmiştir.

1960- 1980 yılları arasında zor bir dönemde milletvekilliği görevini icra eden, 1980 Darbesi sonrası siyasi hayattan çekilen Nilüfer Gürsoy, bugün 102 yaşındadır. Mecliste önemli çalışmalara imza atan, halen geçmişe ışık tutan değerli kadın parlamenterlerimizdendir.

Kaynaklar

- Ahmed, F. (2010). *Demokrasi Sürecinde Türkiye*. İstanbul: Hil Yayınları.
- Akis Dergisi, 19 Şubat 1962.
- Akşin, S. (2022). *Kısa Türkiye Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Anıl, G. (2017). Demokrat Parti Döneminde Parti İçi Muhalefet ve Kırılma Anları: Tarihsel Bir Analiz. *History Studies*, 9(3), 77-92.
- Aydemir, Ş. (1993). *İhtilalin Mantığı ve 27 Mayıs İhtilali*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bayar, C. (1986). *Başvekilim Adnan Menderes*. İstanbul: Tercüman Gazetesi.
- Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi.
- Çavuşoğlu, H. (2005). Türk Siyasal Yaşamında Demokratik Parti (1970-1980), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Eroğul, Cem. (2019). *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*. İstanbul: Yordam Kitap.
- Güngör, E. (2022). Adalet Partisi'nin Kadın Milletvekilleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki Faaliyetleri (1961-1980), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Nurettin, G., & Süleyman, A. (2014). Celal Bayar'ın Kayseri Cezaevi'nden Tahliyelerinin Basına Yansımaları. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XIV (29), 249-282.
- Gürsoy, N. (2009). *27 Mayıs ve Bizler*. İstanbul: Yeni Ulus Yayınları.
- Gürsoy, N. (2021). *İçimin Renkleri*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Jan. Z. (2009). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karpat, K. (2012). *Türk Demokrasi Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Koraltan, R. (2013). *Demokratlar*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi
- Millet Meclisi Üyesi, Hal Kâğıdı Tercümesi Kâğıdı Örneği, No: 508.
- Milliyet Gazetesi, 1 Ağustos 1962.
- Özgişi, T. (2011). *Türk Parlamento Tarihinde Cumhuriyet Senatosu Örneği 1960- 1980*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Resmî Gazete, 3 Kasım 1973.
- Tanör, B. (2014). *Osmanlı- Türk Anayasal Gelişmeleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı, 11/10/2010, 2.
- Tercüman Gazetesi, 12 Mart 1963.
-

Tosun, H. (2002). Türkiye’de Demokrasinin Gelişim Sürecine Genel Bir Bakış. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 18(52), 223.

Gökçimen, S. (2009). Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935.

Yavuz B., & Bülbül, M. (2012). Çift Meclis Sistemi ve Türkiye. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(1), 229.

Yeni Gazete, 10 Ağustos 1969.

Zafer Gazetesi, 10 Mart 1963.

EKLER:

Ek-1: Celal Bayar'ın Ankara'ya Naklini Kızı Nilüfer Gürsoy'un İstemediğine Dair Yayımlanan Haber¹

¹ Tercüman Gazetesi, 12 Mart 1963.

Ek-2: Celal Bayar ve Nilüfer Gürsoy'un Da İçinde Bulunduğu Hastane Aracının Ankara Tıp Fakültesi Hastanesine Sevkiyle İlgili Haber²

Ancak meselenin esası araştırılınca gerçeği bulmak kolay olacaktır. Yüksek Soruşturma Kurutu Yasası'nda davaların bitiminden bu yana 133 tevkif müzekkeresi kesmiştir. Bunların hadise yaratmamasının sebebi sadece tevkifine karar verilenlerin halen Kayseri Cezaevinde bulunmalarıdır. 924 bin liralık tahsisat istim gibi arkadaşan gelmiş ve oldukça zor durumda bulunan Kurulu biraz ferahlatmıştır.

Mahkûmlar

Ol saltanatın

Geride bıraktığımız haftanın ortasında çarşamba günü saatlerin 38. 10'u gösterdiği sırada Gölbaşından Başkente doğru en az 110 km. hızla seyreden bir ambulans görenler başlarını iki yana sallayıp :

"— Allah allah!.. bu ne acele böyle!.." diye söylendiler.

Mavi renkteki Chevrolet markalı lüks hastane arabası aynı hızla Dikmen yoluna saptı. Yolun darlığı ve eskiliği otomobilin hızını kesmedi. Ancak, şehre girildiğinde şoför, gaz pedalına basan ayağını biraz kaldırdı. Mavi Chevrolet otomobil, Cebeciye giden Gökaltın Caddesine saptığı sırada içinde bulunan hasta ile yanındaki kızı, şoföre Ankara Hastanesine gitmesi için ısrar ettiler. Şoför şaşırıp, aldığı emrin aksine bir hareketle bulunmanın düşüncesiyle telaşlanmıştı. Mavi Chevrolet otomobil, sabık Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'la kızı Nilüfer Gürsoy'u Kayseriden getirmekte ve ilgili makamların tesbit ettiği hastane olan Tıp Fakültesine götürmeğe hazırlanmaktaydı.

Ancak, nasıl olduysa oldu, mavi hasta arabası Tıp Fakültesine sapaçına, Ankara Hastanesinin bulunduğu caddeye yöneldi.

Hastanenin kapısında nöbetçi doktor, hastanın elindeki kâğıdı uzun uzun inceledikten sonra Nilüfer Gürsoy'a hitaben:

"— Kağıt Tıp Fakültesi Hastanesine yazılmış. Ben bu hastayı kabul edemem" dedi. Hasta ve kızı Ankara Hastanesinde yatmakta ısrar ettiler. Nöbetçi doktor, Kirazda devam etti. Tartışma adamakıllı şiddetlenmeye başlamışken hasta Bayar, kızına:

"— Hadi kızım, hadi.. Tıp Fakültesine gidelim" dedi.

Ambulans, yeniden harekete geçti ve Tıp Fakültesi Hastanesinin yolunu tırmandı. Tıp Fakültesi Hastanesinde son derece sıkı emniyet tedbirleri gündüzden alınmış, stenli subaylar, Bayar için ayrılan "İntan Hastalıkları Kliniği"nin ikinci katındaki tek kişilik odaya giden yolları

tutmuştu.

Hasta Bayarın Tıp Fakültesi Hastanesinde ilk günü tek başına geçti. İçeri Fakülte Profesörlerinden Behiç Onuldan başkası sokulmuyor, telefonla konuşmasına müsaade edilmiyor, hattâ kızı Nilüfer Gürsoy da hi yanına alınmıyordu. Aynı gün, Tıp Fakültesi Hastanesi Baştabipliğine gelen bir haber, Bayarın Ankara Hastanesine nakledileceğini bildirdi.

O gün, saatlerin 18.30 u gösterdiği sırada nakil, Ankara Cezaevine ait bir arabayla yapıldı. Daha önce Ankara Hastanesinin kapısında gerekli emniyet tertibi alınmıştı. Hastanenin Başhekimini Abidin Ara, Bayarın yatacağı odayı hazırlatmıştı. Bu hazırlıklar arasında odaya bağlı olan telefonun iptali de vardı.

Bayar, kızının ve yanına bulunan diğer görevlilerin yardımları ile aslında Tıp Fakültesine bağlı olan Gastro - Enteroloji Kliniğindeki 361 numaralı odaya yatırıldı. Ankara Savcısının ve Ankara Hastanesi Başhekimini Dr. Abidin Aranan nezareti altında ilk muayenesi yapıldıktan sonra, kızı Nilüfer Gürsoy ile başbaşa bırakıldı. Bayarın yattığı 361 numaralı odanın kapısında da gerekli emniyet tertibi alınmıştı.

Düşük Cumhurbaşkanı'nın yatmakta olduğu 3. katta, belli bir sessizlik hüküm sürmekteydi. Bir ara, kapıda bekleyen jandarma, hastanın nöbetçi hemşireyi istettiğini haber verdi. Nöbetçi Hemşire acele olarak bulundu. Oturmakta olduğu yatakta

Celâl Bayar
Misafir umduğunu değil...

YURTTA OLUP BİTENLER

sağ eliyle mütemediyen başını tutan Bayara:

"— Efendim!.. Bir şey mi var?" dedi. Bayar, halinden son derece şükâyetçi bir eda ile :

"— Ne olacak, arabaya başımı yurdum" dedi ve devam etti :

"— İnsanı yük arabasıyla taşırlarsa böyle olur tabii. Başını da vurur, başka yerini de.." Sonra, nöbetçi hemşireye, hafif bir sıyrık bulunan tepesini işaret etti.

Biraz sonra bulunan, Hastanenin nöbetçi doktoru Bayarın sıyrık yerine pansuman yaptı. Şikâyetin birincisi böylelikle atlatılmış oluyordu. Ama ne var ki, Düşük Cumhurbaşkanı fazla heyecandan ishal olmuştu. Nöbetçi hemşire bir defa daha bulundu ve hastaya "Sulfaganidim" ile birlikte, kalbi takviye edici "Egvanil" tabletleri verildi. Sonra da sabaha kadar ne kimse onun kapısını açtı, ne de o kimseyi aradı.

Ankara Hastanesindeki ilk geçesini Kızı Nilüfer Gürsoyla birlikte geçiren Bayar, ertesi sabah bütün çabalarına rağmen yalnız kalmaktan kurtulamadı. Başhekim Abidin Aranan Savcıyla vaki görüşmesinden sonra, Nilüfer Gürsoy'un hastanın yanında kalma izni kaldırıldı.

Düşük Cumhurbaşkanı'nın, sıhhatinde Kayseriden geldiği çarşamba gününden beri bir değişiklik müşahade edilmemiştir. Kayseri Hastanesinde konulan "Koroner yetmezliği", "Kalp damarları sertliği" ve "Diver-tibürüt - barsak kanaması" teşhislerine dair raporlar henüz Ankaraya gelmemiştir. Ankaradaki asıl muayene, bu raporlar geldikten sonra yapılacak ve teşhis konulacaktır. Tıp Fakültesi doktorları, Bayarın sıhhati hakkında pek iyimser değildiler.

Düşük Cumhurbaşkanı'nın tedavisi ile Tıp Fakültesi Gastro - Enteroloji Profesörü Hamdi Aktan ilgilenmiştir. Prof. Aktanın yanına yardımcı olarak, aynı hastaneden bir de hemşire verilmiştir.

Bayar, haftanın sonunda cumartesi, günü, Prof. İrfan Titiz, Prof. Hamdi Aktan ve Prof. Recai Ergüder tarafından son muayenesi yapıldıktan sonra, kendi arzusu ile aynı gün saat 19.30'da Kayseriye hareket etti.

Düşük cumhurbaşkanı'nın tekrar Kayseriye dönmesinin sebebi zahiren, Ankarada tedavinin Kayseridekinden farklı olmayacağı şeklinde gösterildi. Fakat asıl sebep, Bayarın Ankarada umduğu ilgiyi ve yakınlığı bulamamış olması ve bu yüzden de dostlarının çoğunun bir arada bulunduğu eski yerine dönmeği tercih etmesidir,

² Akis Dergisi, 19 Şubat 1962.

Ek-3: Adalet Partisi Milletvekilleri Nilüfer Gürsoy ve Neriman Ağaoglu'nun Görevlerinden İstifa Ettiklerine Dair Haber.³

³ Yeni Gazete, 10 Ağustos 1969.

Ek-4: Mecliste Verdiği Kanun Teklifi

13 Mayıs 1977 — Sayı : 15936 RESMÎ GAZETE Sayfa 39

Sıra sayısı	Adı ve Soyadı	Mesleği ve Sanatı
5	Hacer Dilek	Cumhuriyetçi Güven Partisi Kadın Kollarında Görevli
6	Mehmet Uğurcan	İşçi Emeklisi
7	Mustafa Koca	Esnaf
8	Hasan Şimşek	Nakliyecisi
Demokratik Parti Milletvekili Kesin Aday Listesi		
1	Hilmi Türkmen	Samsun Milletvekili - D. P. Genel İdare Kurulu Üyesi - Vaiz
2	H. Ziya Uygur	Emekli Memur - D. P. Silifke İlçe Başkanı
3	Vakkas Bozkurt	Tüccar - Müteahhit - Müstahsil
4	Duran Abacı	Çiftçi
5	Macit Yücel	Esnaf - D. P. İl İdare Kurulu Üyesi
6	Cemal Zehir	Müteahhit
7	Saadettin Kurt	Fırıncı
8	Mehmet Uğur	Tüccar
Millî Selâmet Partisi Milletvekili Kesin Aday Listesi		
1	Rifat Tandoğan	Y. İnş. Mühendisi
2	Abdullah Kuriş	İnşaat Müteahhidi
3	Kaya Çelebi	Çiftçi - Tüccar
4	İsmail Hakkı Karaman	Y. İnş. Mühendisi
5	Abdullah Demircioğlu	İşçi - Fahri Vaiz
6	Memduh Özbek	Diş Görevlisi
7	Hüseyin Tıraş	Emekli - Muhasebeci
8	Yusuf Özdoğan	İhracatçı - Tüccar
Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekili Kesin Aday Listesi		
1	Özer Revanoğlu	Elektrik Yük. Müh.
2	Kamil Hayati Aydın	İlahiyatçı - Muhasebeci
3	Sabri Çoksolmaz	Em. Öğretmen
4	Güner Arıkan	Öğretmen
5	Mehmet Tank	Öğretmen
6	Ali Aslanköylü	Avukat
7	Filizet Gürbüzler	Memur
8	Yüksel İnci Oran	Doktor
Türkiye Birlik Partisi Milletvekili Kesin Aday Listesi		
1	Ali Özipek	Gazeteci
2	Hasan Karacık	Müteahhit
3	Mahmut Özkan	İnş. Müteahhidi
4	Osman Ersoyulu	Soför
5	Yasin Danış	İşçi
6	Satılmış Özdamar	Teknisyen
7	Hüseyin Doğan	Tuhafiyeci
8	Mustafa Ersoyulu	Berber
Bağımsız Milletvekili Kesin Aday Listesi		
	Saliha Saim Özgören	Kadın Bıçkı Dikiş Yurdu Müdürlüğü Yapmış
	Rafet Metin	Emekli İşçi
İ S T A N B U L		
Adalet Partisi Milletvekili Kesin Aday Listesi		
1	Sadettin Bilgiç	Opt. Dr. - Ulaştırma Eski Bakanı - A. P. Genel Başkan Yardımcısı - İstanbul Milletvekili
2	Sabit Osman Avcı	Orman Yüksek Mühendisi - Orman - Köyleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı - Millet Meclisi Eski Başkanı - A. P. Genel Bşk. Yardımcısı - Artvin Milletvekili
3	İsmail Hakkı Tekinel	Avukat - Devlet Eski Bakanı - A. P. Genel Başkan Eski Yardımcısı - Genel İdare Kurulu Üyesi - İstanbul Milletvekili
4	Niğifer Gürsoy	Klasik Filoloji Edebiyat Dr. - A. P. Genel İdare Kurulu Üyesi - İstanbul Milletvekili

Ek-5: Nilüfer Gürsoy'un Live Konferansına Katılanlara Verdiği Yemekten Bir Fotoğraf⁴

Sayın Celal Bayar, LIVE konferansın yemeğinde hazır bulundu. Tekin Anburun Paşa ve konferansın Başkanı Perihan Anburun'dan çalışmalar hakkında bilgi aldı.

Fotoğrafta soldan Tekin Anburun, Perihan Anburun, Celal Bayar, Ahmet Gürsoy ve Orhan Cemal Fersoy'u yemekte görüyorsunuz.

LIVE Konferansına katılanlara Nilüfer Gürsoy yemek verdi

Sevin YENER
İstanbul AP Milletvekili Sayın Nilüfer Gürsoy, Galatasaray Kulübü Kalamış tesislerinde bir kaç

gündür İstanbul'da toplanmış bulunan Uluslararası Gönüllü Hizmet Yolu ile Öğretim Konferansına iştirak edenlerin onu-

runa bir akşam yemeği vermiştir.

Yemekte Sayın Celal Bayar da hazır bulunmuştur. Gelen delegeler ile hi-

zat meşgul olmuş ve konferansın çalışmalarını hakkında bilgi alarak, bu çalışmalardan duyduğu memnuniyeti bildirmiştir.

Davet son derece samimi bir hava içinde geçmiştir. Değişik ülkelerden gelen 50'ye yakın delegenin Türk misafirperverliğine hayran kalmış ve bunu her vesile ile belirtmişlerdir.

Konferansın çalışmaları yarına kadar devam edecektir. Bu çalışmalar çeşitli komisyonların çalışması halinde yapılmaktadır ve büyüklerin eğitimi, kadın ve kültür, çocuk bakımı, gençlik eğitimi, sokağın sorunları ve çevre sorunlarını kapsamaktadır. Her uke bu sorunları ne şekilde halletme yoluna gittiğini belirten açıklamalar yapmıştır ve gönüllü hizmet kuruluşlarının bu yöndeki çalışmalarını anlatmışlardır.

Sayın Nilüfer Gürsoy, İsmail Gürsoy Mimar delegesi ile birlikte Galatasaray spor kulübünde verdiği yemekte görülmüştür.

Sen
Havada's
24.6.8

⁴ Vehbi Koç Üniversitesi Gazete Kupürleri Koleksiyonu Erişim Tarihi: 10 Ocak 2023.